



INSPIRATIONSKATALOG



UDARBEJDET AF VARDEMUSEERNE LÆRING

INTRODUKTION

Dette undervisningsmateriale er lavet i forbindelse med Varde Middelalderfestival 2022. Materialet skal ses som inspiration til, hvordan man kan arbejde med temaet *middelalderen* i både børnehaver og folkeskoler.

Materialet er tematisk inddelt, så du har frihed til selv at vælge og sammensætte det indhold og de aktiviteter, som du synes passer bedst. Aktiviteterne i materialet er heller ikke alle sammen designet til én bestemt aldersgruppe. Du har derfor mulighed for selv at justere i de enkelte aktiviteter, så de passer til lige netop den aldersgruppe du arbejder med.

I forbindelse med arbejdet med temaet, kan det være en god idé at gå en tur rundt i Varde by (eller i jeres nærområde) og forsøge at finde spor fra middelalderen. Desværre er der ikke mange bygninger tilbage inde i Varde centrum, da Varde by havde to alvorlige brænde tilbage i 1779 og 1820, som tilintetgjorde de fleste af middelalderens bygningsværker. Men det meget specielle ved Varde, er at gadeplanet i centrum stort set er præcis som det var i middelalderen.

Rigtig god fornøjelse!



HVORNÅR VAR DET NU, DET VAR?

Middelalderen strakte sig i Danmark fra omkring år 1050 til 1536. I den periode blev landet kristent og kirkens magt voksede. Det kan ses på de flere tusinde kirker der blev bygget. Det var også en tid hvor Danmark blev samlet under én konge, Valdemar den Store i 1157. Ved siden af kongen fandtes godsejerne og stormændene, som besad rigsejendomsstillinger og optrådte som kongens fogeder, lensmænd og riddere. Tilsammen ejede de en lange række af slotte og borge, som blev bygget i denne periode. Middelalderen var ligeledes en periode med masser af konflikter – borgerkrig, kongemord og religiøse konflikter – og udfaldet af disse konflikter fik stor indflydelse på eftertiden og har også betydning for den tid, vi lever i nu.



Langt den største del af den danske befolkning levede dog et stilfærdigt liv som bønder i bittesmå landsbyer. Her dyrkede de afgrøder på jordlodder, som typisk var ejet af godsejere. De færreste kunne læse og skrive, og tiden gik med hårdt arbejde, at passe familien og dyrke den kristne gud i håb om på den måde at sikre sig at man ikke kom i helvede, men i himlen når man døde. Døden var altid særdeles tæt på, for sammenlignet med i dag var middelalderen præget af epidemier og en meget lav gennemsnitslevetid. Det var ikke usædvanligt at pesten ind i mellem udryddede hele landsbyer.



MATERIALER OG INSPIRATION

På **Nationalmuseet** udarbejdede man i 1999 i forbindelse med udstillingen og formidlings- og forskningsinitiativet Middelalder 99 to hæfter med titlen *Den farverige Middelalder*. Disse er særdeles velegnede, hvis du/l ønsker at gå mere i dybden med middelalderen. Det ene hæfte henvender sig til folkeskolens mellemtrin, mens det andet henvender sig til de ældste klasser, gymnasie og HF.

Den farverige Middelalder til mellemtrinnet: https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/undervisning/dokumenter/mid_ren/den_farverige_middelalder_-_folk_mellemtrin.pdf

Den farverige Middelalder til udskoling og ungdomsuddannelserne: https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/undervisning/dokumenter/mid_ren/Den_farverige_middelalder_-_7-10_gym_HF.pdf

Brug evt. også **HistorieLabs** to undervisningsforløb til 5.-6. klasse om henholdsvis *Den tidlige middelalder*: <https://historielab.dk/til-undervisningen/undervisningsforloeb/historier-danmark-tidlige-middelalder/>

og *Den sene middelalder*: <https://historielab.dk/til-undervisningen/undervisningsforloeb/historier-danmark-sene-middelalder/>

Der er også mulighed for at låne *Middelalderkassen* på CFU: <https://mitcfu.dk/pv/ucn90023803.pdf>



BRUG OGSÅ GERNE DISSE KILDER TIL NY VIDEN OG INSPIRATION

Varde Kommunes biblioteker:
<https://www.vardebib.dk/biblioteker>

De lokalhistoriske arkiver i Varde Kommune:
<https://arkivsamvirket-varde.dk/index.php?menu=velkommen>

Historisk Atlas:
<https://historiskatlas.dk/>

Arkiv.dk:
<https://arkiv.dk/>

Rigsarkivets online database:
<https://www.arkivalieronline.dk>

Mediastream:
<http://www2.statsbiblioteket.dk/mediastream/>

E-reolen GO:
<https://ereolengo.dk/>

Duda:
<https://www.duda.dk/>

Faktalink light:
<https://faktalink.dk/faktalink-light>



Herunder kan du finde en liste med spillefilm, kortere filmklip og lydoptagelser, som kan være med til at vise og fortælle noget om livet i middelalderen.

SPILLEFILM

Film om den berømte skikkelse fra engelsk folketradition **Robin Hood**. Der findes ikke mindre end ni forskellige versioner, som du kan læse mere om herunder:

<https://www.kino.dk/nyheder/2018/11/robin-hood-filmhistoriens-oprindelige-superhelt>

Filmen om den skotske folkehelt William Wallace også kendt som **Braveheart**:

<https://hval.dk/mitcfu/materialeinfo.aspx?idnr=CFUFILM1108738&cfuid=7>

Filmen om **Jens Langkniv** som blev kaldt "den jyske Robin Hood":

<https://www.dfi.dk/viden-om-film/filmdatabasen/film/jens-langkniv>

Filmen **A Knight's Tale**, som bl.a. handler om middelalderens ridderturneringer:

<https://www.dfi.dk/viden-om-film/filmdatabasen/film/knights-tale>

Filmen **I rosens navn**, som bl.a. handler om kirkens rolle og munkenes liv i middelalderen:

<https://www.dfi.dk/viden-om-film/filmdatabasen/film/rosens-navn>

Filmen **Ørnens Øje**, som bl.a. handler om barndommen og forholdet mellem rig og fattig i middelalderen: <https://www.dfi.dk/viden-om-film/filmdatabasen/film/ornens-oje>

og <https://filmcentralen.dk/grundskolen/undervisning/oernens-oeje>

Filmen **Sværdet i stenen**, som er en løs fortolkning af historien om Kong Arthur og ridderne om det runde bord i form af en Disney tegnefilm:

<https://www.kino.dk/film/s/sv/svaerdet-i-stenen-1963>

Efter filmene kan I evt. diskutere, hvad I tror, er sandfærdigt og hvad der mon er kunstnerisk fortolkning af instruktøren?

ANDET FILM OG TV

Kort film fra *Blue Blood Academy* om middelalderen. **Middelalderens Univers**:

<https://www.youtube.com/watch?v=jSJDfgA5ifA> (ca. 8 min.)

DR's to afsnit om middelalderen fra *Historien om Danmark*, **Tidlig middelalder**:

https://www.dr.dk/drtv/episode/historien-om-danmark_-tidlig-middelalder_145567

og **Sen middelalder**:

https://www.dr.dk/drtv/episode/historien-om-danmark_-sen-middelalder_145569

TV-klip: I dette afsnit af **Legestue** fra 1977 er Povl Kjøller og Iben Wurbs sammen med nogle børn på Asserbo Slotsruin. De snakker om, hvordan man levede i middelalderen, leger og synger nogle sange fra den tid:

<https://www.dr.dk/bonanza/serie/370/legestue/64917/legestue>

LYD

Hør de seks små fortællinger om børn fra middelalderen, som **Museum Sydøstdanmark** har produceret. Med udgangspunkt i genstande fra udstillingen på Danmarks **Borgcenter i Vordingborg** fortælles om borge og magt, hverdag og fest, diplomati og alliancer – forklaret i børnehøjde:

<https://www.museerne.dk/undervisning/gratis-undervisningsmateriale/middelalderen-for-born/>

MAD I MIDDELALDEREN

Der findes en række kogebøger fra middelalderen, men desværre er næsten ingen af dem danske. Mange af dem er også beregnet på en finere husholdning, hvor kostbare og eksotiske ingredienser som mandler, kanel, nelliker, safran og muskat indgår. Ingredienser som bestemt ikke var en del af den almindelige bondes husholdning. Desuden er det også kun en erfaren kok, der kan bruge dem, for der er hverken beskrevet mængder, tilberedningstid eller præcise fremgangsmåder i dem. De såkaldte skueretter, som kun fungerede som pynt, var også ofte en del af middagsbordet hos de gejstlige og herremændene.

I middelalderen var læge- og kogekunst tæt forbundet og vi ved bl.a. fra et fransk kildeskrift fra 1400-tallet, at fyrstens livlæge og kok tilrettelagde de daglige måltider i fællesskab, så de kunne få den rette sammensætning af fx lægeurter. De forskellige smage og farver var også vigtige for den gode kulinarisk oplevelse. Dette har dog næppe fyldt meget i almindelige menneskers bevidsthed. Her bestod basiskosten for størstedelen af befolkningen mest af brød og grød fremstillet af rug og byg. Hertil kom havre, hvede, boghvede og hirse. Det daglige brød var bagt på rug, mens den brede befolkning kun spiste hvedebrød til fester. Byggen blev brugt til ølbrygning og til grød.

Drikkevandet i middelalderen var meget forurenset. Faktisk var det så dårligt, at spædbørn ofte døde af at drikke det og derfor holdt man sig generelt mest til øl. Middelalderens øl var dog slet ikke som det øl, vi drikker i dag. Det var mere sødt i smagen og det havde en meget lavere alkoholprocent, hvilket gjorde det drikkeligt for både børn, voksne og ældre – næsten som den hvidtøl, vi kan købe i dag.





Artikel om Danmarks ældste kokebog:

<https://videnskab.dk/kultur-samfund/se-opskrifterne-danmarks-aeldste-kokebog-fylder-400-ar>

Artikel om mad og drikke i middelalderen:

<https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/mad-og-drikke-i-middelalderen>



Gå i køkkenet
og lav sammen
forskellige

former for grød eller
vælling på forskellige
slags korn og frø – og drik
evt. hvidtøl til. Hvordan
synes I, det smager? Kan
I smage forskel på de
forskellige typer grød?



Hvor godt kender I
krydderierne? Find
ca. 6-8 forskellige
krydderier frem og lav en
dufttest med dem. Prøv
om I kan identificere de
forskellige krydderier med
bind for øjnene. Gå herefter
på internettet og undersøg
krydderiernes oprindelse.



I kan også
forsøge jer med
andre retter
fra middelalderen. Hent
evt. inspiration og find
opskrifter på:

www.middelaldermad.dk

og

www.forhistoriskmad.com



SYGDOMME OG HYGIEJNE

Middelalderens lægekunst var inspireret af den græske lægekunst fra før vor tidsregning og var mere en form for holistisk behandlingsfilosofi end en eksakt videnskab. Den blev fortrinsvis udøvet og udviklet af nonner og munke rundt omkring i landets klostre. Behandlingerne omfattede alle aspekter af den syges liv, så som luft, søvn, sindets tilstand, motion, mad og drikke m.m. Lægekunsten og kogekunsten var to uadskillelige størrelser, som tilsammen skulle sørge for at holde de fire legemsvæsker blod, slim, gul galde og sort galde i harmoni. Datidens "Kraselære" delte også alle sygdomme op i fire kategorier: den varme, den kolde, den tørre og den fugtige – og fødevarer og urter blev herefter anvist ud fra hvilken kvalitet de havde i forhold til den givne kategori.

I middelalderen kendte man ikke noget til bakterier og vira og den personlige hygiejne var meget begrænset. Man gik sjældent i bad eller vaskede hænder og alverdens husaffald og menneske- og dyreafføring tømtes ud i gyder og på gaden, hvor det lå indtil regnen skyllede det væk eller det sank ned i jorden. Nogle gange lige omkring en brønd, hvilket forårsagede forskellige sygdomme, som i værste fald fik døden til følge.

Omkring 1350 da pesten eller Den Sorte Død, som den også blev kaldt, første gang ramte Danmark, endte den med at slå ca. 40 % af befolkningen ihjel. Den spredte sig via handelsvejene og næsten ingen steder i Europa gik fri. Pesten blev set som guds straf over menneskene og kirkens folk mente, at den eneste kur der fandtes udover isolation, var anger, bod og bøn.





Gå på biblioteket og lån bogen *Den sorte død* af Nis Rasmussen.

Brug fx bogen som højtlesning.



Brug evt. dette forløb om de store epidemier igennem tiden, som er udarbejdet af *HistorieLab* til 7-9-klasse:

<https://historielab.dk/til-undervisningen/kildebank/epidemier/>



Ta' ud i det fri eller gå i gymnastiksalen og leg fx

"Jorden er giftig": <http://xn--brnefdseledage-qgbe.dk/jorden-er-giftig/>

eller "Hospitalsleg": <https://www.dgi.dk/gymnastik/oeverlser/6255>



Find viden om forskellige urter og deres egenskaber. Lav evt. også en urtesmagning på klassen eller i børnehaven. Hvordan

smager de forskellige urter? Kan I mon smage forskel?



MODEN I MIDDELALDEREN



Drømte mig en drøm i nat er titlen på Nordens ældst kendte folkevise med noder. Teksten var oprindeligt skrevet med runer i et af de ældste bevarede afskrifter af Skånske Lov.

*Drømte mig en drøm i nat
Om silke* og ærlig pæl**
Bar en dragt så let og glat
I solfaldets strålevæld*



*Silke var et særdeles kostbart stof, som kun de velhavende havde råd til at bære.

**Pæl var også et særligt fornemt stof/klædestykke.

Dette første vers i visen fortæller noget om, hvor vigtigt det var for folk i middelalderen, ligesom det er for os i dag, at kunne iklæde sig smukke og kostbare klædedragter. Danmarks skiftende dragtmode var dengang i høj grad genspejlinger, af det man så i det øvrige Europa. Dog mest for den velhavende del af befolkningen, da jævne folk hverken havde råd til silke, linned eller fine pelse, men måtte nøjes med enkle klæder af grove eller genbrugte materialer.



Lange spidse former i sko og hovedtøj og folderige kjortler og kapper med pelskanter var højeste mode for både kvinder og mænd blandt de velhavende i højmiddelalderen. Omkring 1300-tallet ændrede den lange mandsdragt sig dog og blev i senmiddelalderen afløst af mere tætsiddende tøj – en kort

vams og snævre hoser samt snabelsko. Mændene begyndte også at anlægge sig langt skæg. Kvindernes dragter blev også mere tætsiddende med tiden og blev pyntet med silkebrokader, guldbrocher og guldbælter.

Almindelige jævne folks dragter lignede i former og længder de velhavendes, men stoffernes kvalitet samt farvevalget, antal knapper og syninger viste med al tydelighed, hvor meget magt man havde og hvilket socialt lag man kom fra. Mørke og dybe farver som skarlagen- og purpurrød, blå, mørkebrun og sort regnedes for de fineste og mest eftertragtede farver, hvorimod de lysere farver ikke var særligt eftertragtede.





Gå på biblioteket og på nettet og led efter billeder, der viser klædedragter i middelalderen. Lav herefter to kollager, som I kan hænge op i klassen – én der viser de riges tøj og én med almindelige menneskers tøj.



Undersøg hvordan den fine silke fandt vej til Norden og Danmark og lav en lille stopmotion film om det. Brug evt. denne artikel som baggrundsviden: <https://videnskab.dk/kultur-samfund/silkens-vej-til-norden>



Gå på biblioteket og på nettet og find mere information om middelalderens tøj og "mode". Kan I finde tøj derhjemme eller i skolens dramalokale, der minder om tøjet i middelalderen? Forsøg jer evt. med at sy noget selv i håndværk & design. Byg til sidst en catwalk af jeres borde i midten af klasselokalet og lav et middelaldermodeshow.

Find evt. inspiration på denne side om middelalderens dragter (middelalderentusiast Cecil Cathrin Augusti Ludvigsen): <https://www.denrenemiddelalder.dk/side13.html>



BIBELN I BILLEDER

Det latinske skriftsprog kom til Norden med kristendommen og de fleste af kirkens folk kunne da også både læse og skrive latin. Med skriftsproget kom også bøgernes indtog og dette åbnede uanede muligheder for kommunikation også internationalt.

I middelalderen kunne almindelige mennesker dog hverken læse eller skrive og derfor havde billedsprog og symboler en meget stor rolle i kirkens rum og skrifter. De rige illustrationer kunne nemlig lette tilegnelsen af det kristne budskab. Billede og tekst var to sider af samme sag. Alterudsmykninger, bibelske billedsuer, dekorative borter og adskillelige billeder og symboler på kirkens vægge og i håndskrifter skulle fortælle om årets gang, diverse helgener og ikke mindst Guds uendelige magt.

Kalkmalerierne i kirkerne var bestemt heller ikke bare pynt i kirken. De understøttede præstens fortællingerne fra biblen og fungerede som en slags tegneserier med klare budskaber. Maleriernes motiver handler oftest om bibelen, men de giver samtidig også et billede af middelalderens forestillingsverden med f.eks. djævlene og bibelske personer i bonde- eller almuetoj.





Lav jeres egne kalkmalerier med akvarelfarver på akvarelpapir eller loftgipsplader. Akvarelfarver kræver at man arbejder temmelig hurtigt og præcist, da farven hurtigt tørrer ind og man derfor ikke kan fortryde sit penselstrøg. Det samme gjaldt med kalkmalerierne, hvor teknikkerne *al fresco* (på vådt underlag) og *al secco* (på tørt underlag) blev benyttet. *Al fresco* var den mest benyttede teknik, da malingen her indgik en kemisk forbindelse med kalken i muren og derfor var mere holdbar.



Besøg evt. Aal Kirke som især er kendt for sine romanske kalkmalerier, der hører til blandt de bedste i Danmark eller besøg jeres egen lokale kirke og gå på opdagelse i kalkmalerierne og udsmykningen. Hvad forestiller billederne? Er der historier fra biblen, I kan genkende? Hvordan har de mon lavet disse store malerier dengang?



Mal evt. kalkmalerier, hvor personerne er klædt i nutidens mode – eller med motiver af hvad I selv frygter mest og hvad I er mest glad for i jeres egen hverdag.

Find evt. inspiration i denne oversigt over kalkmalerier i Danmark: <http://www.kalkmalerier.dk/>

Folkekirkens Skoletjeneste i Viborg stift har udarbejdet et udførligt undervisningsmateriale til, hvordan I også kan arbejde med kirkens kalkmalerier og animation: <https://animationworkshop.via.dk/-/media/taw/pdf/Projects/Boern-og-unge-animerer-kultur/Animerede-kalkmalerier-Undervisningsmateriale.pdf>



EN BY BLIVER TIL

I middelalderen opstod der ca. 70 byer i Danmark og de fleste af dem er her endnu. Byerne var langt fra tilfældigt placeret på landkortet. Som regel lå der nøje overvejelser bag. En gunstig beliggenhed for trafikken var vigtig i forhold til handelen med andre byer og med udlandet. Byerne fik oftest navne efter deres funktion eller hvor de lå placeret i landskabet fx Århus som egentlig betyder åmunding eller København som blev kaldt købmændenes havn eller på latin Hafnia, der betyder havn.

Arkæologiske udgravninger og skriftlige kilder kan hjælpe os med at finde ud af mere præcist, hvor gammel en by er. De arkæologiske udgravninger, som er foretaget i de forskellige affaldslag under byerne, fortæller noget om hvordan dagligdagen så ud tilbage i middelalderens Danmark. Nogle gange fortæller skriftlige kilder også noget om, hvornår en by fx fik sine rettigheder som købstad. Ribe er med sine næsten 1300 år Danmarks ældste by og fungerede gennem hele middelalderen som en af landets vigtigste handelsbyer.





Brug biblioteket, internettet eller jeres lokale arkiv og undersøg hvor navnet Varde kommer fra.

På www.historiskatlas.dk kan I også finde flere forskellige gamle kort over byen og se hvordan den har udviklet sig.



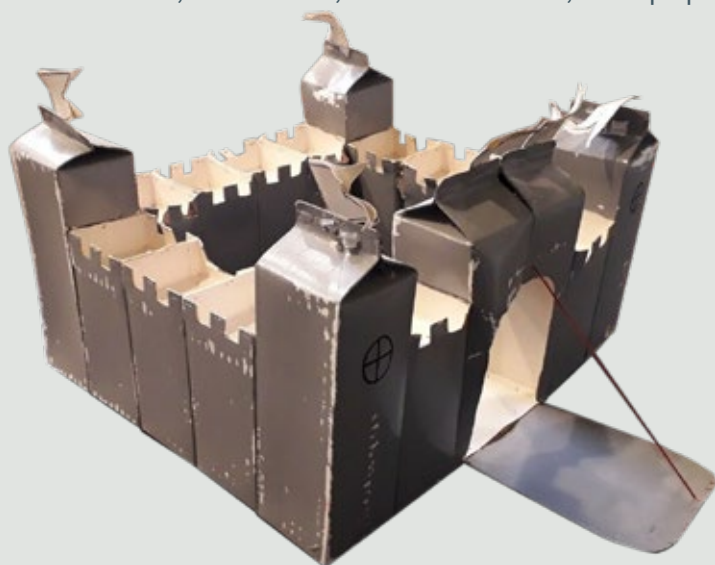
Prøv også at finde svar på disse spørgsmål:

- Hvad er en købstad?
- Hvem bestemte om en by kunne blive købstad?
- Hvad betyder det at kongen slog mønt?
- Hvorfor havde mange større byer i middelalderen en vold, en vandgrav eller en bymur omkring sig?



Borgruinen Hammershus som ligger på Bornholm og det gamle kongeslot Koldinghus i Kolding er begge bygget tilbage i middelalderen.

I kan bygge jeres egne middelalderborge og -slotte af almindeligt husaffald. Saml køkkenruller, toiletruller, mælkekartoner, små papkasser o.s.v. og lad fantasien få frit løb.

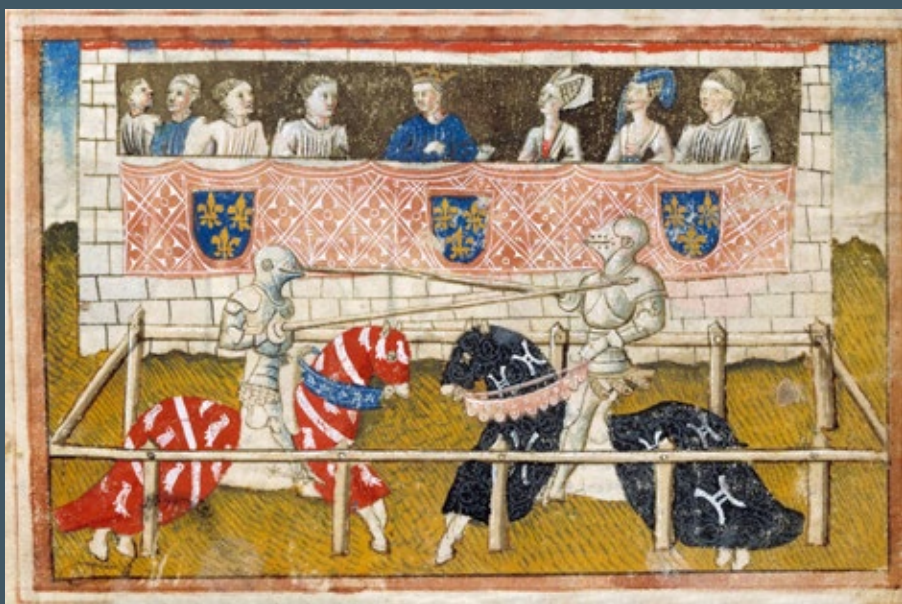


STOLTE KAVALERER OG ARME RIDDERE

I starten af middelalderen var en ridder først og fremmest en kriger, men senere krævedes det også at en ridder forstod sig på blødere kunstarter som sang og digtning og han skulle være bogligt uddannet. Når en stormandssøn blev 7 år, kom han i pleje på et andet gods, hvor han blev oplært i bl.a. fægtning, ridning og skydning. Herudover skulle han lære europæiske sprog og latin samt dannet tale, musik og dans. Senere kom han på dannelsesrejse til andre europæiske fyrstehuse og universitetsbyer.

I slutningen af middelalderen skete der en udskillelse af den mindre bemidlede del af aristokratiet. De såkaldte "arme riddere" faldt tilbage i bøndernes rækker og man begyndte at bruge ordet adel for første gang om den allerøverste del af samfundet.

Ridderturneringerne var i middelalderen et væsentligt element i slægternes markering af deres magt og status. Her kappedes eliten om at udvise mod og styrke i en lang række discipliner, mens kongen og dronningen måske sad på deres troner og overværede det hele. Ved disse turneringer kunne der være mange hundrede deltagere og op mod flere tusinde tilskuere og der blev festet, gøglet og spillet musik til den helt store guldmedalje.



Gå på opdagelse i bøger og på nettet og find ud af hvad et våbenskjold er. Hvad brugte man det til? Hvilke betydninger havde de forskellige symboler på skjoldene? Lad jer inspirere af de gamle våbenskjolde og lav herefter jeres egne våbenskjolde.

Skær evt. formen ud af en side fra en gammel papkasse.





Byg jeres egne små katapulter ud af ispinde og elastikker. Find opskrifter her:

<https://www.okolariet.dk/viden-om/robotter/ideer-til-skolen-robotter/inspirationsmateriale-niveau-1/m-r-til-krig-og-odelaeggelse/byg-en-musefaeldekataapult>

eller

<https://silkeborgbib.dk/nyheder/boern-foraeldre/smaa-katapulter>



Lav jeres egen ridderturnering med ringridning på cykler, fægtekampe med avisruller, vippe modstanderen ned fra en bom, et bræt eller lign. på bedste Lille John og Robin Hood manér.



Lav jeres eget ridderoptog, hvor nogle af jer klæder jer ud som riddere, nogle som konge og dronning, der sidder på troner og overværer optoget + nogle som musikere og gøglere, der underholder undervejs.



Gå på opdagelse i bøger og på nettet og find navne og udtryk som fx "arme riddere", som vi stadig bruger i dag, men som har deres oprindelse i middelalderen.



Find også eksempler på musik fra middelalderen. Undersøg herefter hvilke instrumenter man havde middelalderen. Hvem spillede på dem og hvornår? Hvad brugte man musikken til?



Find nogle af Danmarks ældste salmer og syng dem fx - salmen **Aleneste gud i himmerig** og **Et barn er født i Betlehem**, som er fra 1300-tallet og oprindeligt var en latinsk krybbesang. Er der ord I ikke kender? Hvad betyder de mon? Hvad handler salmerne om?



Lyt til det danske band **Sorten Muld**, som har taget nogle af de gamle skandinaviske viser fra middelalderen og kombineret dem med moderne elektronisk musik.



LEG I MIDDELALDEREN

I middelalderen var forskellen på børn og voksne mindre end den er i dag og børn måtte tidligt tage del i voksenlivets regler og pligter. Allerede som syvårige blev mange sendt ud for at blive oplært i andre familier. Dette gjaldt både bondens og stormandens børn.

Der blev ind i mellem også tid til børneleg med legetøj som træheste, miniaturehusgeråd og hjemmesnittede økser og sværd. Dog var de fleste lege og fornøjelser fælles for børn og voksne. Leg og spil var ikke kun forbeholdt børnene. Alle legede, når lejligheden bød sig - både stor og lille og rig og fattig. Ofte var legen tilknyttet en bestemt højtid eller en familiekirkelig begivenhed.

Via disse to links fra henholdsvis *Sydvestjyske Museer* og *Skoven i Skolen*, kan I finde inspiration til forskellige lege fra middelalderen, som I selv kan lege:

https://www.ude.nu/sites/ude.nu/files/material/middelalderens_lege.pdf

og

<https://www.skoven-i-skolen.dk/content/middelalderlege-i-skoven>



Spørg efter vores spændende tilbud.

Vi laver forløb om middelalderen og mange andre emner.

Vi mødes på en af vores afdelinger, ude i landskabet eller hos jer på skolen.

KONTAKT:

Trine Just Hansen
email: tjh@vardemuseerne.dk

Troels Riknagel
email: tr@vardemuseerne.dk

Vardemuseerne LÆRING
Lundvej 4
6800 Varde
www.vardemuseerne.dk